

KÖNYVSZEMLE

DUDA, Ján, *Náčrt právnej ekleziológie, Slza, Spišské Podhradie, 2002. pp. 317 – (Jogi ekleziológiai vázlat, Slza, Szepesváralja, 2002, pp. 317)*

Ján DUDA, a Pozsonyi Komensky Egyetem, Cirill-Metód Hittudományi Karának szepesváraljai intézetében 1994-től tanít egyházjogot. 1960. X. 10-én született Vel'ká Lesnán, a hajdani Szepes vármegyei Kristályfalván. Teológiai tanulmányait Pozsonyban végezte 1982-87 között. 1987. VI. 14-én szentelték pappá Nyitrán, a Szepesi egyházmegye részére. A rendszerváltozás után kezdte meg jogi tanulmányait Rómában a Lateráni Egyetemen, ahol 1992-ben egyházjogból licenciát (ICLic), 1997-ben pedig a Komensky Egyetem Hittudományi Karán, teológiából (ThDr) szerzett doktorátust. 2001 márciusában ugyanott docensi kinevezést kapott.

A Szepesi egyházmegyei bíróságon 1994-től dolgozik. 1995-től, mint bírósági helynök. Eddig 6 könyve jelent meg szlovák nyelven: *Úvod do kanonického práva* – (Bevezetés a kánonjogba), *Boží ľud* – (Isten népe), *Katolícke manželské právo* – (Katolikus házasságjog), *V službe Božieho kráľovstva* – (Isten országának szolgálatában), *Cirkevnoprávna manželská kazuistika* – (Egyházjogi házassági kazuisztika), *Náčrt právnej ekleziológie* – (Jogi ekleziológiai vázlat).

A mű 16 témában tárgyalja a kérdést. 1. Ekleziológiai vázlat a II. vatikáni zsinat szerint (11–23). 2. A hívek az Egyházban (23–43), 3. A hívek kötelességei és jogai (43–61), 4. Az inkardináció és a klerikusi állapot elvesztése (61–71), 5. A hívek társulásai (71–77), 6. A római pápa és a püspökök testülete (77–94), 7. A püspöki szinódusok és a bíborosok (95–103), 8. A római kúria (103–122), 9. A római pápa legátusai (123–129), 10. A részegyházak (129–141), 11. A latin rítus részegyházai és a keleti katolikus egyházak (141–162), 12. A részegyházak előjárói – a püspökök (165–185), A részegyházak egyházmegye feletti előjárói (185–197), 14. Az egyházmegye irányítását segítő személyek és intézmények (197–233), 15. Az egyház előjárói az egyházközségben (235–262), 16. A megszentelt élet intézményei és az apostoli élet társaságai (263–291).

A szakirodalom sok kommentárt ismer Az Egyházi Törvénykönyv *Az Isten népe* címet viselő II. könyvéhez, de ilyen szlovák nyelven eddig nem jelent meg. A mű tehát hiánypótló, amely alapján az olvasó átfogó képet kap a Katolikus Egyház felépítéséről, hogy – klerikusként, vagy Krisztushívőként – tájékozódni, illetve tenni tudjon benne és érte. A szerző tudatos célként tűzte ki elősegíteni, hogy mindenki megtalálja helyét az Egyházban. Megismerve kötelességeit és jogait – felelősségteljesen és hatékonyan megélve egyetemes vagy szentségi papságát – erősödjön az Egyházban a legalitás elve. Meggyőződése, hogy ez által fokozódik a legfőbb törvény megélése, a lelkek üdvössége (vö. 1752.k.). Az Egyháznak, csak mint az üdvösség szentségének teológiailag szemlélt valósága teszi igazán érthetővé, hogy miként működhet valódi jogként az egyházi szabályok rendszere. A pusztai teológiai szemlélet még nem jelent hatékony megoldást. A hitbeli összefüggésektől eltekintő jogi technika könnyen elidegenedhet annak a közösségnek

az életétől és céljától, amelynek építéséhez kellene hozzá járulnia, de ez fordítva is érvényes. Mert „*A tiszta fogalomkészlet és a törvények szövege áttekintésének hiánya a „paragrafusrágás” kísértésével fenyegeti olvasót, ami jogi iskolázatlanság elmaradhatatlan velejárója*”. (Erdő P.)

A felsorolt témák magukért beszélnek, amelyeket a szerző a Tanítóhivatal hagyományos látószögéből tárgyal és ajánl az olvasónak, ezért ezekre most nem térünk ki. A zárszóban viszont maga is reflektál néhány újabb szempontra, amire érdemes felhívni a figyelmet: pl. a zsinati és zsinat utáni egyházképet elemezve, a jogi, bibliai, teológiai, szociológiai modellek közül egyiket sem részesíti előnybe. Hierarchikus keretet ajánl, amelyben mindegyiknek meg kell találni sajátos helyét. A megkereszteltek „az Egyház polgárainak – (občania Cirkvi)” tekinti, akik között méltóságuk és cselekvésük tekintetében valódi egyenlőséget szorgalmaz. Hiányként említi, hogy a Kódex a mozgalmakat csupán a hívek társulásaként kezeli, nem pedig a megszentelt élet bizonyos formájaként. Úgy véli, a jövőben egyházjogilag is rendezni kell ezeket a dolgokat.

Örömet fejezi ki, hogy az Egyház legfőbb előjárója és munkatársai nemcsak irányítanak és döntenek, de hallgatnak, tanácskoznak, és odafigyelnek az érvelésekre, hogy testvéreik megerősítése a hitben ez által is, eredményesebb lehessen.

A részegyházak kérdéskörének problémáját elemezve, nagyobb decentralizációt sugall. Ugyanezt szorgalmazza az egyes egyházmegyékben, de ugyanakkor egy erős és hatékony egyházmegyei központot sürget. Az esperesi körzetek megváltoztatását, püspöki vikáriusok kinevezését, a plébániák, újrendezését tartja kívánatosnak.

Egyetért a püspökjelöltek kiválasztási módszerének megváltoztatásával, de a mostanit tartja az egyik legjobbnak. Kritikusan sürgeti a provinciális és az egyházmegyei zsinatok megtartását, mert szerinte már pusztán létük és határozatuk enyhítené azt a jogos félelmet és feszültséget, amely egy erős püspökkari vezetésből származhatna. Ugyan ilyen hangsúllyal foglal állást az egyházmegyei intézmények hatékonyabb működésének elősegítése érdekében. Érinti az egyházi bíróságok kérdéskörét is. Negatívumként említi az adminisztratív bíróságok hiányát. A plébánosi és az esperesi hivatal fogalmának és tartalmának jobb megértését és megélését sietteti. Hasonlóképpen a megszentelt és az apostoli élet intézményeinek újragondolását tartja fontosnak. Szerinte így jobban meg lehetne érteni, sőt tisztázni lehetne az 1989 után illegalitásból előjött megszentelt élet intézményeinek lelki gazdagságát, illetve szükségességét.

A szerző, bevallása szerint, munkáját nem különösebb érdek céljából írta, csupán alapvető elvi megjegyzésekkel kívánt szolgálni. Munkája ennek ellenére tartalmasra sikerült. Maradandó művé lett. Elsősorban azért, mivel munkája során a sok, olykor archaikus egyházi fogalmakat, gazdag teológiai és jogi tartalommal töltötte meg. De tegyük hozzá bátran azt is, hogy a szerző közérthetően és szép szlováksággal ír. Joggal bízhatunk abban, hogy mindazok, akik ezeket a fogalmakat megértik és elsajátítják, a szerző igyekezetének és kívánságának tesznek eleget: megszeretik az Egyházat, és benne üdvösséget nyernek.